

Ocak ayının son günlerinde siyasal saldırı ve cinayet olaylarında görülen hızlı tırmanış, Zeki Erginbay'ın kaçırılıp işkence edildikten sonra öldürülmesiyle tepe noktasına vardı. Birikim'in ayın 20'si dolaylarında matbaaya verilmesi yüzünden, sosyalist hareketimizin karşı karşıya olduğu bu yeni tip saldırı ve terör sorunu, geçen sayımızda konu edilememiştir.

Şubat ayının ortalarından bu yana saldırı ve terör olayları yeniden başladı. Henüz yeni bir Z. Erginbay olayı yok. Ancak bu olayı tertipleyenlerin iz bırakmamakla gösterdikleri «başarı», onların bu tip olaylar için sistemli biçimde hazırlanmış olduklarının kanıtı olsa gerektir.

Geçen aylarda faşist gruplar, grup halinde yaptıkları saldırılarla cinayetlerini gerçekleştirirdi. Ölenler «çatışma»larda ölümlerdi. Oysa şimdi, gece veya gündüz demeden küçük cinayet çetelerinin kurdukları pusularda, anı saldırılarda ölüyor insanlar. Saldırgan gruplar, çeteler hızla kayboluyorlar. Şüphesiz Z. Erginbay olayının biçimi bunlardan değişik. Bunların yanı sıra son günlerde oldukça yaygınlaşan bir yıldırı, korku verme kampanyası da var. Solcu olduğuna şu ya da bu biçimde karar verdikleri kişilere vapurlarda, kalabalık sokaklarda, yani nerede rasarlarsa orada saldıran faşist gruplar. Bunlar cinayet işleriyle «uğraşanlar» gibi ken-

dilerini gizlemiyorlar, tersine kendilerini göstererek dolaşıyorlar kalabalıklar arasında. Herkes onları ve ne amaçla dolaştıklarını biliyor.

Bütün bu olaylar faşist stratejinin yeni bir kampanyayı örgütlediğinin kanıtlarıdır. Faşizm, «çatışma»ların toplumda uyandırdığı yeknesaklık duygusunun farkında. Toplumun politikleşmesi olgusunu bu «çatışma»larla önleyemedi. Ya da bu ancak çok sınırlı bir çevrede etkili oldu. Gerçekten de genellikle okullarda, öğrenci topluluklarında meydana gelen «çatışma»lar, bu toplum kesiminin dışında neredeyse kendilerine yabancı olaylar olarak algılanabiliyordu. Gerçi günlük hayatın içinde idi bu olaylar; herkes oğlu, kızı veya tanıdığı yüzünden özellikle okullarda yoğunlaşan bu «çatışma»larla ilgilenmek zorundaydı. Ama bu ilgi, kendisi «çatışma»nın içinde olmayan bir kişinin ilgisiydi. Kendisi «çatışma»nın, yani asıl adıyla faşist saldırının hedefi değildi. Onun sonuçlarından etkileniyordu, endişeleniyordu o kadar.

Oysa şimdi tüm topluma yönelen, yani herkesi hedefleyen bir saldırı kampanyası var. Evine bir gazete almak cebinde gazetesini taşımak veya buna benzer kişinin günlük hayatının olağan bir eylemi olan işler bile artık saldırı konusu oluyor. Herkes gazete alırken veya sokakta yürürken yaptığı bir davranıştan, ufak bir konuşmadan dolayı faşist grupların saldırısına uğrayabilir.

Kol gezen faşist yıldırı gurupları tüm topluma işte bu düşüncüyü yaymak istiyorlar. Şüphesiz bunun için saldırıların çok fazla olmasına gerek yok. «Bakkaldan falanca gazeteyi aldığı için» dövülen, yaralanan birine ait bir haber, aynı eylemi yapan binlerce kişi için kendilerinin de aynı tip saldırının hedefi olacağı kanısını vermeye yeter.

Bütün siyasal eylemi sözkonusu gazeteyi okumak, onu evde dostlarıyla konuşmak olan, yani siyasal eyleme katılma ölçütü asgari düzeyde, ancak siyasal eğilimi faşist olmayan kişilere yönelen bu saldırı kampanyası, tam da bu kişilerin etkileneceği türden. Birey olarak yaşayan, yani siyasal düşüncesini daha geniş bir çevre içinde paylaşmayan ve bu düşüncesini eylemli hale getirmeyi ancak seçimden seçime oy kullanmak biçiminde yapan bu çok geniş kitle, siyasal-toplumsal bütünlükten yalıtılmış halde yaşar. Bu yalıtılmışlık ve kopukluk, onda toplumun kalanıyla şu ya da bu biçimde bir özdeşlik kurma ihtiyacını doğurur. Aynı futbol takımını tutmak nasıl stadyumlarda birbirini tutmayan kişilerde aynı potada, aynı yaşantı içinde oldukları gibi bir duygu yaratırsa, «aynı gazeteyi okumak» da birbirlerinden uzak kişileri birleştiren bir bağ olur. Böylece aynı gazeteyi okuyan birine yöneltilmiş bir saldırı, tanınmayan birine yapılmış bir saldırı olarak değil, kendisine de yöneltilmiş bir saldırı olarak düşünülür.

Bu durumdaki insanlar böyle bir saldırı olayı karşısında ne yapacaklarını bilemez. Yalnızdırlar. Çoğu kez kendi başlarının çaresine bakarlar. Sokaklarda konuşmamak, saldırı konusu olacak davranışlardan özenle sakınmak gazetesini gizlice almak veya bundan caymak... Örgütlenmiş olan saldırının karşısında tekil bireyin savunma biçimleri budur.

Herhalde genel faşist kampanyanın bu sonuçları elde etmek isteyen yukarıdaki türü karşısında, tekil bireylere hitap eden ve onları cesur olmaya, yılmamaya çağırın öfkeli çağrılarla ye-

tinmek, bu durumda kendiliğindencilik oluyor. Faşistlerin bugüne kadar uzak taşra kasabalarında bu gibi yöntemlerle elde ettikleri sonuçlar unutulmamalı. Şimdi büyük kentlerde aynı sonuca varmak istiyorlar. Çevreden merkeze geldiler.

Faşistler bu gibi saldırılarla faşizmi günlük hayatın ta içine kadar sokuyorlar. Siyasal anlam taşıdığına hükmettikleri her tür eylem saldırı konusudur artık.

O halde anti-faşist kampanyayı günlük hayatın içinden başlayan bir çerçevede düşünmek zorundayız. Önümüzdeki somut durum bunu gerektiriyor. Ya faşizm tekil bireyleri ufacak siyasal etkinliklerinden de caydırarak başarısını perçinleyecektir; ya da tekil bireyler bu ufacak haklarını korumaktan başlayıp giderek bu hakkın daha yetkin biçimde bilincine varacakları ve böylece yalıtılmışlıktan toplumsallaşmış hale dönüşecekleri bir sürecin içine katılacaklardır. Bu ikincisinin olması sosyalistlerin yaygın bir örgütlenme çabasını zorunlu kılar. Ve sanırım burada oldukça yaygın semt derneklerinin işlevleri üzerinde düşünmek bir çıkış noktası olabilir.

İkinci tür saldırı ve terör, sosyal eylem düzeyi yüksek kesimlere yöneltiliyor. Pusularda, planlı ve kısa zamanda yapılıp biten «akın»larda amaçlanan, yığı ve korkuda çok imhadır. Hedef alınanlar ya ölüyor, ya da ağır yaralanıyor.

Ocak ayının sonlarına doğru iki Tıp Fakültesi öğrencisinin öldürüldüğü pususu ilk örnek değildi. Daha önce Şişli'de iki öğrenci güpegündüz öldürülmüştü. Yoldan geçen bir otomobilden atılan kurşunlarla ölen birçok devrimci genç var. Ve yine daha geçenlerde İzmir'de bir kitap sergisi, sergide çalışanları öldürmek amacıyla basıldı. Ölüm olmadı ama hedeflenenlerin bir kısmı, kendilerinde önemli sakatlıklar bırakacak keredede ağır yaralandılar.

Devrimci olduklarına kesin inandıkları kişilere karşı kararlı bir imha prog-

ramı uyguluyor faşistler. Eğitilmiş küçük gruplar eliyle yapıyorlar bunu. Örgütlenmiş ve belki de hedefini kendi seçmekte insiyatif verilmiş gruplar. Gece ya da gündüz, ıssızda veya kalabalıkta cinayet işleme görevlerini yapıyorlar.

Bu konuyla ilgili olarak bir başka olayın da sözünü etmek gerek. Faşistler öteden beri işkence etmek, «cezalandırmak» veya «bilgi toplamak» için adam kaçırdılar. Elleri tuttukları yurtlarda bu işler için hazırlanmış «tutuk odaları»nın varolduğu bilinen bir şeydi.

Kaçırılanlar ancak serbest bırakıldıklarında olayın farkına varılıyordu. Son aylarda faşistlerin göz göre göre adam kaçırmalarının bile neredeyse umursamazlıkla karşılandığını gösteren olaylardan söz edildi. Z. Erginbay'ın da faşistler tarafından kaçırılmış olabileceğinin yayımlandığı sıralarda gazeteler, «faşistler geçenlerde de şu arkadaşımızı kaçırmışlardı» diyen açıklamaları da verdiler.

Herhalde artık olağan karşılandığından olacak o tarihe kadar bu kaçırmalar önemsenmiyordu. Nedeni ne olursa olsun, bu ilgisizlik gariptir.

Şunu söyleyebiliriz ki yalnızca «göze batan» devrimci olmak değil, devrimci çevrenin içinde olmak bile, bu ikinci tür imha amaçlı saldırının ve sanırım artık çok daha ciddi sonuçlar verebilecek kaçırmaların hedefi olmaya yetiyor. Bunun karşısında belli kişilerin günlük hayatlarında bile belli kısıtlamalar getiren bir düzenlilik içinde olmak, içinde bulunulan koşullarda ilk yapılması gereken şey oluyor.

Bu iki tür saldırının örgütsüz geniş kitlelere ve kişilere yönelik olmasına karşılık, ilk yakın örneğini İ. Gökhan Edge olayında gördüğümüz ve Z. Erginbay'ın ölümüyle de yinelenen cinayetler, örgütlere yönelik bir girişim. Z. Erginbay'ın İ.M.O.'da görevli olduğu biliniyor. İ. Gökhan Edge de bir sendikada görevli idi.

Devrimci ve örgütlü kişilere ve sanırım aslında bu kişilerin örgütlerine yönelen bu saldırı, gerek yapılaş biçimiyle

ve gerekse sözkonusu kişilere uygulanan yöntemlerle tamamen profesyonelcedir. Z. Erginbay nasıl olduğu bilinmez biçimde «ustaca» kaçırıldı, 10 gün süre işkence edildi ve öldürüldü.

Olayın gelişimini, polis ve savcılık örgütlerinin tutumunu gazetelerden biliyoruz. Anlaşıyor ki Z. Erginbay'ın öldürülmesi birçok resmî kurumun sessiz ve ağır kalmasını gerçekleştirebilecek güçlerin eseridir. 12 Mart günlerinin Kontr-gerilla yöntemlerinin bir örneği uygulandığına göre cinayetin faileri herhalde bu örgütten fazlasıyla uzakta değildir.

Z. Erginbay, 1971 öncesinden bu yana kararlı, içten bir devrimci olarak sosyalist hareketin içindeydi. Onu bütün bu dönem içinde tanıyan arkadaşları kayıplarının bilincindedir. Acı ölümünden duyduğumuz keder, bizlere onun son anına kadar sürdürdüğü onurlu örnek davranışı hatırlatsın.

«Sıradan vatandaş»dan sosyalist mücadelenin en ön saflarındaki devrimcilere kadar herkesi içeren bir kampanyadır yürürlükte olan. Faşist saldırı en sistemli biçimine varmıştır. Ve öyle ki bu sistemli kampanya daha da etkili olması için bir «şehit»e ihtiyacı olduğunda bunu da kendi sağlayabiliyor. Ocak ayı içinde faşistler Ç. Koroğlu adlı arkadaşlarının devrimciler tarafından öldürüldüğünü öne sürerek, İstanbul'da günlük hayatı geniş ölçüde aksatan bir gösteri tertipler. Öğrenciler zorla forumlara alındı ve oradan da yürüyüşe sokuldu. Beyazıt'dan, Fikirtepe'ye kadar saatlerce süren bu yürüyüşte esir kafilesi gibi güdülen insanlar, faşist düzenin niteliği hakkında epeyce fikir sahibi olmuşlardır.

Hemen hatırlayalım ki uğruna yürüyüş yapılan bu Ç. Koroğlu'nun faşistler içi bir çatışmada öldürüldüğü çok geçmeden anlaşıldı.

Faşistlerin kendi içinde sessizce sürdürülmesine çalışılan, ama arada bir bu gibi öldürmelerle dışa vurmasından anlaşılacağı üzere hiç de küçük boyutlu sayılamayacak bir mücadele var. Sanırım

yukarıda sözünü ettiğimiz kampanyayı örgütleyenler ya kendi iç çatışmalarını hafifletmek ya da iç çatışmada galip gelebilmek isteyenlerdir. Nedeni ne olursa olsun, içinde bulunduğumuz evrede faşistler içi mücadele veya birleşmenin her ikisi de faşist kampanyanın hızlanması ile sonuçlanır.

Böyle bir ortamda mesleki derneklerin Ankara'da yaptığı mitingde çıkan olaylar elbette daha düşündürücüdür. Kutuplaşmanın kesin karşıtlık haline dönüştüğü çoktandır biliniyordu, ama son zamanlarda bu kesin karşıtlık, açık silahlı çatışmalar biçiminde kendini gösteriyor. Olay üzerinde ayrıntılı durmak ne yazık ki gereksiz. Çünkü olayın kendisi bir sonuç. Bu sonucu doğuran asli sorunların ise kendi içinde çözümünün artık imkânsız olma noktasına geldiği görülüyor.

Bu olayla ancak dolaylı bir bağlantısı olmasına karşın bir konuya burada değinmek istiyoruz. 12 Mart sonrasında bu yana bazı gruplar, «düşman saydıklarının insafına sığınıp eylem yapmak» diyebileceğimiz bir tavrın içindeler. Siyasal görüşlerine karşı olduğunuz bir örgüt, bir parti, toplantı düzenliyor. Bu gruplar da oraya gidiyor ve kendi sloganlarını bağırıyorlar. Bu sloganlara toplantıyı düzenleyenlerin, bu toplantının sorumluluğunu taşıyanların ve orada toplananların çoğunluğunun karşı olduğunu bilerek yapıyorlar bunu.

Bunun adı eylem. Ama onursuz bir eylem olduğu şüphesiz. Toplananların kendilerini susturmalarını «anti-demokratik» buluyorlar. Ya azınlık halde oluşlarına karşın toplananların kendilerini dinlemek zorunda olduğu, kendilerine «özgürlük» tanımaları gerektiği ön-kabulü? Bu demokratik bir ön-kabul mü?

Belki bu sözler sözkonusu gruplara yöneltilecek eleştirilerin ikincil bir bölümüdür. Eylem anlayışının bu düzeye kadar alçaltılmış oluşu üzerinde de düşünmek gerekir diyerek söz ettik bu konudan.

Bir dizi olumsuz olay ve olgudan söz eden bu yazı karamsar olduğumuzu, olmamızı kesinlikle gerektirmez. Zor günler, zor sorunlar içinden geçtiğimiz doğrudur. Ama bütün bunlar sosyalistlere, sosyalizm tarihinin bir olgusunu hatırlatmalıdır yalnızca: Güç sorunlar, güçlü, yaratıcı çözümlerin ön-koşulu olmuştur.

Bu kuralı doğrulamak: Türkiye sosyalist hareketinin önüne tarihin koyduğu görev budur.

Bu sayımızda parti sorunu üzerine iki çeviri yazısı var. İlki R. Rossanda'nın. Yazar, geçen sayımızda aynı konuda yazısı çıkan L. Magri ile aynı çevreden. Ancak R. Rossanda'da, L. Magri'de gördüğümüz Gramsci vurgulaması pek yok.

İkinci yazı, partiyi yadsıyan M. Rubel'in. M. Rubel Marx'dan kanıt getirerek partinin olumsuzluğunu ispatlamak istiyor. Partiyi olumsuzlayan böyle bir yazıyı koymanın nedeni, özünde anarşist olan bir yaklaşımın, kendisini Marksist sanmasının bir örneği olarak ilginç ve öğretici bulunmasıdır.

Her iki yazı üzerine kendi görüş ve eleştirilerimizi de koyduk.

Ö. Laçiner'in Marksizmin tarihi gelişim anlayışı ve ekonomizm konularını ele alan yazısının ilk bölümünü yayımlıyoruz.

A.S. Akat ve M. Belge, M. Ayhan'ın geçen sayımızda yayımladığımız yazısında, kendilerine yönelttiği eleştirileri cevaplandırıyorlar.

Doğu Ergil de, çağdaş kapitalizm koşullarında işçi sınıfının devrimciliğini törpülemeye yönelik iktisadi ve özellikle ideolojik etmenler üstünde duruyor.

Birikim